

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

25. ledna 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Listina základních práv Evropské unie – Článek 7 – Respektování soukromého a rodinného života – Směrnice 2011/95/EU – Normy týkající se podmínek přiznávání postavení uprchlíka nebo statusu podpůrné ochrany – Obavy z pronásledování z důvodu sexuální orientace – Článek 4 – Posuzování skutečností a okolností – Využití odborného posudku – Psychologické testy“

Ve věci C-473/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správní a pracovněprávní soud v Segedínu, Maďarsko) ze dne 8. srpna 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 29. srpna 2016, v řízení

F

proti

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen (zpravodaj), předseda senátu, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby a M. Vilaras, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: R. Şereş, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 13. července 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za F T. Fazekasem a Z. B. Barcza-Szabó, ügyvédek,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem, G. Koósem a M. M. Tátrai, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu D. Colasem, E. de Moustier a E. Armoët, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu M. Gijzen a M. Bulterman, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi M. Condou-Durande a A. Tokárem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: maďarština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 5. října 2017,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a článku 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi F, nigerijským státním příslušníkem, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (imigrační a cizinecký úřad, Maďarsko) (dále jen „úřad“) ohledně rozhodnutí, kterým se žádost o azyl podaná F zamítá a konstatuje se, že jeho navrácení nebrání žádná překážka.

Právní rámec

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

- 3 Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě, ve svém čl. 8 odst. 1 stanoví:

„Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“

Unijní právo

Směrnice 2005/85/ES

- 4 Článek 2 písm. e) směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Úř. věst. 2005, L 326, s. 13) zní takto:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

e) ‚rozhodujícím orgánem‘ s výhradou přílohy I kvazisoudní nebo správní orgán členského státu odpovědný za posuzování žádostí o azyl a příslušný k přijímání rozhodnutí v prvním stupni v těchto případech“.

- 5 Článek 4 odst. 1 první pododstavec této směrnice stanoví:

„Členské státy určí pro všechna řízení rozhodující orgán, který bude odpovědný za přiměřené posouzení žádostí podle této směrnice [...]"

- 6 Článek 8 odst. 2 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby rozhodující orgán rozhodl o žádostech o azyl po přiměřeném posouzení. [...]"

7 Článek 13 odst. 3 téže směrnice stanoví:

„Členské státy přijmou vhodná opatření pro zajištění toho, aby se osobní pohovory uskutečňovaly za podmínek umožňujících žadatelům předložit v úplnosti důvody své žádosti. Za tímto účelem členské státy:

- a) zajistí, aby osoba, která pohovor vede, byla dostatečně způsobilá k zohlednění osobních nebo obecných okolností žádosti, včetně kulturního původu žadatele nebo jeho zranitelnosti, je-li to možné, [...]“

8 Článek 39 odst. 1 a 2 směrnice 2005/85 zní takto:

„1. Členské státy zajistí, aby žadatelé o azyl měli právo na účinný opravný prostředek před soudem nebo tribunálem proti:

- a) rozhodnutí o jejich žádosti o azyl. [...]

[...]

2. Členské státy stanoví lhůty a další nezbytná pravidla, aby mohl žadatel využít svého práva na účinný opravný prostředek podle odstavce 1.“

Směrnice 2011/95

9 Bod 30 odůvodnění směrnice 2011/95 zní následovně:

„Je rovněž nezbytné zavést společný přístup k pronásledování z důvodu ‚příslušnosti k určitým společenským vrstvám‘. Pro účely vymezení určité společenské vrstvy je třeba náležitě zvážit skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, které se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům, pokud mají souvislost s žadatelovou odůvodněnou obavou z pronásledování.“

10 Článek 4 této směrnice stanoví:

„1. Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.

2. Náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

- a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;
- b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;

- c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;
- d) skutečnost, zda žadatel po opuštění země původu vyvíjel činnost, jejímž jediným nebo hlavním účelem bylo vytvoření nezbytných podmínek pro požádání o mezinárodní ochranu, aby bylo možno posoudit, zda by tato činnost vystavila žadatele pronásledování nebo vážné újmě, kdyby se do uvedené země vrátil;
- e) skutečnost, zda by od žadatele bylo možné rozumně očekávat, že by využil ochrany jiné země, ve které mohl požádat o občanství.

[...]

5. Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:

- a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;
- b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;
- c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případě žadatele;
- d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil, a dále
- e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.“

11 Článek 10 uvedené směrnice stanoví:

„1. Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům:

[...]

- d) skupina tvoří určitou společenskou vrstvu, zejména jestliže
  - příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla a
  - tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

V závislosti na okolnostech existujících v zemi původu může určitá společenská vrstva představovat skupinu založenou na společném charakteristickém rysu sexuální orientace. Sexuální orientaci nelze chápat tak, že by zahrnovala akty považované podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné. [...]

[...]

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.“

12 Článek 39 odst. 1 první pododstavec téže směrnice upřesňuje:

„Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s články 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 do 21. prosince 2013. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů.“

13 Článek 40 první pododstavec směrnice 2011/95 zní takto:

„Směrnice 2004/83/ES se ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí zrušuje s účinkem ode dne 21. prosince 2013 [...]“

Směrnice 2013/32/EU

14 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60), v čl. 4 odst. 1 stanoví:

„Členské státy určí pro všechna řízení rozhodující orgán příslušný k přiměřenému posuzování žádostí podle této směrnice. Členské státy zajistí, aby měl tento orgán pro plnění svých úkolů podle této směrnice k dispozici přiměřené prostředky, jakož i pracovníky s odpovídající kvalifikací.“

15 Článek 10 odst. 3 této směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby rozhodující orgán rozhodl o žádostech o mezinárodní ochranu po přiměřeném posouzení. Za tímto účelem členské státy zajistí, aby:

[...]

d) pracovníci, kteří posuzují žádosti a rozhodují o nich, měli v případě potřeby možnost konzultovat s odborníky konkrétní záležitosti, jako například otázky týkající se zdraví, kultury, náboženství, dětí nebo pohlavní identity.“

16 Článek 15 odst. 3 uvedené směrnice upřesňuje:

„Členské státy přijmou vhodná opatření pro zajištění toho, aby se osobní pohovory uskutečňovaly za podmínek umožňujících žadatelům předložit v úplnosti důvody své žádosti. Za tímto účelem členské státy:

a) zajistí, aby osoba, která pohovor vede, byla schopná zohlednit osobní a obecné okolnosti žádosti, včetně kulturního původu, pohlaví, sexuální orientace, pohlavní identity žadatele nebo jeho zranitelnosti;

[...]“

17 Článek 46 odst. 1 a 4 téže směrnice zní takto:

„1. Členské státy zajistí, aby měl žadatel o mezinárodní ochranu právo na účinný opravný prostředek před soudem proti:

a) rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu, včetně rozhodnutí:

i) o tom, že je žádost nedůvodná, pokud jde o postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany,

[...]

4. Členské státy stanoví přiměřené lhůty a další nezbytná pravidla, aby mohl žadatel využít svého práva na účinný opravný prostředek podle odstavce 1. [...]

[...]“

18 Článek 51 odst. 1 směrnice 2013/32 stanoví:

„Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s články 1 až 30, čl. 31 odst. 1, 2 a odst. 6 až 9, články 32 až 46, 49 a 50 a přílohou I do 20. července 2015. Neprodleně sdělí Komisi jejich znění.“

19 Článek 52 první pododstavec této směrnice zní takto:

„Členské státy použijí právní a správní předpisy podle čl. 51 odst. 1 u žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. červenci 2015 a u řízení o odnětí statusu mezinárodní ochrany zahájených po 20. červenci 2015 nebo u žádostí o mezinárodní ochranu podaných a u řízení o odnětí statusu mezinárodní ochrany zahájených před tímto datem. Žádosti podané do 20. července 2015 a řízení o odnětí postavení uprchlíka zahájená do 20. července 2015 se řídí právními a správními předpisy přijatými podle směrnice 2005/85/ES.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

20 F podal během dubna 2015 u maďarských orgánů žádost o azyl.

21 Na podporu této žádosti od prvního pohovoru vedeného úřadem uplatňoval, že se důvodně obává pronásledování v zemi svého původu z důvodu své homosexuality.

22 Rozhodnutím ze dne 1. října 2015 úřad uvedenou žádost zamítl. Konstatoval v této souvislosti, že prohlášení F. nevykazují zásadní rozpory. Na základě odborného posouzení provedeného psychologem nicméně dospěl k závěru o nedostatku jeho hodnověrnosti. Toto posouzení zahrnovalo vyšetření, posouzení osobnosti a několik testů osobnosti, a sice test kresby osoby v dešti (Draw-a-Person-in-the-Rain test), Rorschachův test a Szondiho test, a dospělo k závěru, že nelze potvrdit tvrzení F o jeho sexuální orientaci.

23 F podal proti rozhodnutí úřadu opravný prostředek k předkládajícímu soudu, přičemž tvrdil zejména to, že psychologické testy, které podstoupil, vážně porušují jeho základní práva a neumožňují posoudit věrohodnost jeho sexuální orientace.

24 Předkládající soud uvádí, že žalobce v původním řízení nebyl schopen konkrétně uvést, v čem tyto testy porušily jeho základní práva zaručená Listinou. Upřesňuje rovněž, že žalobce prohlašuje, že nebyl podroben žádnému tělesnému vyšetření ani nebyl nucen shlédnout žádné fotografie či filmy pornografického charakteru.

- 25 V návaznosti na důkazní opatření nařízené předkládajícím soudem vypracoval Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézet (Ústav pro forenzní expertizu a výzkum, Maďarsko) znalecký posudek, z něhož vyplývá, že metodami použitými v průběhu procesu posuzování žádosti o azyl není dotčena lidská důstojnost a jsou s to poskytnout spolu s „vhodným zkoumáním“ obraz o sexuální orientaci osoby, a případně zpochybnit podloženost tvrzení dané osoby v tomto ohledu. Předkládající soud má za to, že je závěry tohoto posudku vázán.
- 26 Za těchto podmínek se Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správní a pracovněprávní soud v Segedinu, Maďarsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí se článek 4 směrnice 2011/95 ve světle článku 1 Listiny vykládat v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byl v souvislosti s žadateli o azyl, kteří jsou příslušníky skupiny lesbických, homosexuálních, bisexuálních, transexuálních a intersexuálních osob (LGBTI), požadován a hodnocen znalecký posudek forenzního psychologa, který vychází z projektivních osobnostních testů, jestliže při jeho provádění nejsou pokládány otázky týkající se sexuálních zvyklostí žadatele o azyl a žadatel není podroben ani tělesnému vyšetření?
- 2) Pokud znalecký posudek uvedený v první otázce nelze použít jako důkaz, musí se článek 4 směrnice 2011/95 ve světle článku 1 Listiny vykládat v tom smyslu, že je-li žádost o azyl podána z důvodu pronásledování na základě sexuální orientace, vnitrostátní správní orgány ani soudy nemají žádnou možnost přezkoumat s pomocí odborných metod, zda tvrzení žadatele o azyl odpovídají skutečnosti, a to bez ohledu na konkrétní charakteristiky těchto metod?“

K předběžným otázkám

K druhé otázce

- 27 Druhou otázkou, kterou je třeba zkoumat na prvním místě, se předkládající soud v podstatě táže, zda čl. 4 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby orgán odpovědný za posuzování žádostí o mezinárodní ochranu nebo soudy projednávající případně žalobu proti rozhodnutí tohoto orgánu nařídily v rámci posuzování skutečností a okolností týkajících se tvrzené sexuální orientace žadatele odborné posouzení.
- 28 Je třeba zdůraznit, že vzhledem ke specifickému kontextu žádostí o azyl představují prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkající se jeho sexuální orientace pouze výchozí bod v procesu posuzování skutečností a okolností, o němž hovoří článek 4 směrnice 2011/95 (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 49).
- 29 Z toho vyplývá, že i když určit tuto orientaci, která je součástí osobní sféry žadatele o mezinárodní ochranu, přísluší tomuto žadateli, žádosti o mezinárodní ochranu motivované obavou z pronásledování z důvodu uvedené orientace, stejně jako žádosti založené na jiných důvodech pronásledování, mohou být předmětem procesu posuzování stanoveného v článku 4 této směrnice (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 52).
- 30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že sexuální orientace představuje charakteristiku, která může zakládat příslušnost žadatele k určité sociální skupině, ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95, pokud skupina osob, jejíž příslušníci sdílejí stejnou sexuální orientaci, je vnímána okolní společností jako odlišná (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, X a další, C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 46 a 47), jak ostatně potvrzuje čl. 10 odst. 1 písm. d) této směrnice.

- 31 Z článku 10 odst. 2 této směrnice nicméně vyplývá, že když členské státy posuzují, zda žadatel má odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda skutečně má charakteristické rysy příslušnosti k určité skupině, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy s žadatelem spojuje.
- 32 Proto za účelem rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu založené na obavě z pronásledování z důvodu sexuální orientace není vždy třeba posoudit v rámci posuzování skutečností a okolností podle čl. 4 uvedené směrnice věrohodnost sexuální orientace žadatele.
- 33 Po tomto upřesnění je třeba konstatovat, že čl. 4 odst. 3 směrnice 2011/95 obsahuje výčet skutečností, jež musí příslušné orgány zohlednit při individuálním posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, a že čl. 4 odst. 5 této směrnice upřesňuje podmínky, za nichž členský stát uplatňující zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, musí mít za to, že některé prvky prohlášení žadatele nevyžadují důkazy. Mezi tyto podmínky patří mimo jiné skutečnost, že prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele, a okolnost, že byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.
- 34 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že tato ustanovení neomezují prostředky, kterými mohou disponovat tyto orgány, a zejména nevylučují využití odborného posouzení v rámci procesu posuzování skutečností a okolností, za účelem přesnějšího určení skutečné potřeby mezinárodní ochrany žadatele.
- 35 Nic to však nemění na tom, že podmínky případného využití odborného posouzení v tomto rámci musí být v souladu s ostatními relevantními ustanoveními unijního práva, zejména se základními právy zaručenými Listinou, jako je právo na respektování lidské důstojnosti, zakotvené v článku 1 Listiny, a právo na respektování soukromého a rodinného života, zaručené jejím článkem 7 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 53).
- 36 I když se ustanovení článku 4 směrnice 2011/95 vztahují na všechny žádosti o mezinárodní ochranu, ať už jsou důvody pronásledování uplatňované na podporu těchto žádostí jakékoli, musí příslušné orgány upravit své postupy pro posuzování prohlášení a písemných nebo jiných dokladů v závislosti na specifických vlastnostech každé kategorie žádosti o mezinárodní ochranu a v souladu s právy zaručenými Listinou (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 54).
- 37 Nelze vyloučit, že ve specifickém kontextu posuzování prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkajících se jeho sexuální orientace se zdají být některé formy odborného posouzení užitečné pro posouzení skutečností a okolností a mohou být provedeny, aniž jsou dotčena základní práva tohoto žadatele.
- 38 Jak zdůrazňují francouzská a nizozemská vláda, využití odborníka může mimo jiné umožnit získat úplnější informace o situaci osob, které sdílejí určitou sexuální orientaci ve třetí zemi, z níž pochází žadatel.
- 39 Článek 10 odst. 3 písm. d) směrnice 2013/32, jež měl být podle čl. 51 odst. 1 této směrnice proveden nejpozději do 20. července 2015, ostatně konkrétně stanoví, že členské státy zajistí, aby pracovníci, kteří posuzují žádosti a rozhodují o nich, měli v případě potřeby možnost konzultovat s odborníky konkrétní záležitosti, jako například otázky týkající se pohlavní identity, které zahrnují mimo jiné, jak vyplývá z bodu 30 odůvodnění směrnice 2011/95, otázky týkající se genderové identity a sexuální orientace.

- 40 Je však třeba uvést, že jak vyplývá jak z čl. 4 odst. 1 a čl. 8 odst. 2 směrnice 2005/85, tak z čl. 4 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 směrnice 2013/32, že rozhodující orgán je povinen provést přiměřené posouzení žádostí, na jehož základě o nich rozhodne. Provést posouzení skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95 tedy přísluší pouze takovým orgánům, a to pod soudní kontrolou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 40).
- 41 Z článku 4 uvedené směrnice kromě toho vyplývá, že posuzování žádosti o mezinárodní ochranu musí zahrnovat individuální posouzení této žádosti, které zohlední zejména všechny relevantní skutečnosti týkající se země původu dotyčné osoby v okamžiku rozhodování o žádosti, jí předložené relevantní informace a dokumenty a její osobní situaci. Příslušný orgán musí případně zohlednit rovněž vysvětlení chybějících důkazů a celkovou hodnověrnost žadatele (viz obdobně rozsudky ze dne 26. února 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 26, a ze dne 9. února 2017, M, C-560/14, EU:C:2017:101, bod 36).
- 42 Z toho plyne, že rozhodující orgán nemůže založit své rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a tento orgán nemůže být *a fortiori* těmito závěry vázán při posuzování prohlášení žadatele o jeho sexuální orientaci.
- 43 Pokud jde o možnost, aby soud, kterému byla předložena žaloba směřující proti rozhodnutí rozhodujícího orgánu o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu, nařídil vypracování znaleckého posudku, je třeba dodat, že jak čl. 39 odst. 1 směrnice 2005/85, tak čl. 46 odst. 1 směrnice 2013/32 stanoví, že žadatel má právo na účinný opravný prostředek před soudem proti tomuto rozhodnutí, aniž konkrétně vymezují důkazní opatření, která je tento soud oprávněn nařídít.
- 44 Článek 39 odst. 2 směrnice 2005/85 a čl. 46 odst. 4 směrnice 2013/32 ostatně upřesňují, že členským státům přísluší stanovit pravidla nezbytná k výkonu práva žadatele na účinný opravný prostředek.
- 45 I když tato ustanovení tedy nevylučují, aby soud nařídil znalecký posudek za účelem zajistit účinnou kontrolu rozhodnutí rozhodujícího orgánu, nic to nemění na tom, že s ohledem na specifickou úlohu přiznanou soudům článkem 39 směrnice 2005/85 a článkem 46 směrnice 2013/32 na jedné straně a na úvahy týkající se článku 4 směrnice 2011/95 uvedené v bodě 41 tohoto rozsudku na straně druhé soud projedávající věc nemůže založit své rozhodnutí pouze na závěrech znaleckého posudku a nemůže být *a fortiori* vázán posouzením prohlášení žadatele o jeho sexuální orientaci uvedeným v těchto závěrech.
- 46 S ohledem na tyto skutečnosti je třeba odpovědět na druhou otázku tak, že článek 4 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgán odpovědný za posuzování žádostí o mezinárodní ochranu nebo soudy projedávající případně žalobu proti rozhodnutí tohoto orgánu nařídily v rámci posuzování skutečností a okolností týkajících se tvrzené sexuální orientace žadatele odborné posouzení za předpokladu, že podmínky takového odborného posouzení jsou v souladu se základními právy zaručenými Listinou, že uvedený orgán a tyto soudy nezakládají své rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a že při posouzení prohlášení tohoto žadatele o jeho sexuální orientaci nejsou těmito závěry vázány.

K první otázce

- 47 Svou první otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda článek 4 směrnice 2011/95 musí být ve světle Listiny vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby za účelem posouzení opravdovosti tvrzené sexuální orientace žadatele o mezinárodní ochranu bylo provedeno a použito takové odborné psychologické posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, jehož účelem je poskytnout na základě projektivních osobnostních testů obraz o sexuální orientaci tohoto žadatele.

- 48 Z odpovědi poskytnuté na druhou otázku a z úvah uvedených v bodě 35 tohoto rozsudku vyplývá, že i když článek 4 směrnice 2011/95 nebrání tomu, aby rozhodující orgán nebo soudy projednávající žalobu proti rozhodnutí tohoto orgánu nařídily v takové situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, odborné posouzení, podmínky využití takového odborného posouzení musí být v souladu zejména se základními právy zaručenými Listinou.
- 49 Mezi základní práva, která mají zvláštní význam v rámci posuzování prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkajících se jeho sexuální orientace, patří zejména právo na respektování soukromého a rodinného života, jak jej zaručuje článek 7 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 64).
- 50 Článek 4 směrnice 2011/95 tedy musí být vykládán ve světle článku 7 Listiny (viz obdobně rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 28).
- 51 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že odborné psychologické posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, nařizuje rozhodující orgán v rámci procesu posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané dotčenou osobou.
- 52 Z toho vyplývá, že toto odborné posouzení je prováděno v kontextu, kdy se osoba, která má podstoupit projektivní osobnostní testy, nachází v situaci, kdy její budoucnost úzce závisí na tom, jak tento orgán rozhodne o její žádosti o mezinárodní ochranu, a kdy případné odmítnutí podstoupit tyto testy může představovat významnou skutečnost, z níž bude uvedený orgán vycházet při určení, zda tato osoba svou žádost dostatečně doložila.
- 53 I v případě, že k provedení psychologických testů, na kterých je založeno odborné posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, je formálně nutné projevení souhlasu dotčené osoby, je tedy třeba konstatovat, že tento souhlas není nutně svobodný, protože je *de facto* vynucen tlakem okolností, v nichž se žadatelé o mezinárodní ochranu nacházejí (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 66).
- 54 Za těchto podmínek, jak uvedl generální advokát v bodě 43 svého stanoviska, představuje provedení a použití odborného psychologického posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, zásah do práva této osoby na respektování jejího soukromého života.
- 55 Podle článku 52 odst. 1 Listiny musí být každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto Listinou stanoveno zákonem a respektovat jejich podstatu. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení výkonu těchto práv a svobod zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Evropská unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.
- 56 Pokud jde konkrétně o proporcionalitu konstatovaného zásahu, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora zásada proporcionality vyžaduje, aby přijaté akty nepřekračovaly meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení legitimních cílů sledovaných dotčenou právní úpravou, přičemž se rozumí, že způsobené nepříznivé následky nesmějí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. března 2005, Tempelman a van Schaijk, C-96/03 a C-97/03, EU:C:2005:145, bod 47; ze dne 16. července 2015, ČEZ Razpredelenie Bulgaria C-83/14, EU:C:2015:480, bod 123, jakož i ze dne 15. února 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 54).
- 57 Třebaže v této souvislosti může být zásah do soukromého života žadatele odůvodněn snahou o zjištění skutečností umožňujících posoudit jeho skutečnou potřebu mezinárodní ochrany, je povinností rozhodujícího orgánu posoudit, pod kontrolou soudu, vhodnost odborného psychologického posouzení, které má v úmyslu nařídít nebo které chce zohlednit, a jeho nezbytnost k dosažení uvedeného cíle.

- 58 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že vhodnost takového odborného posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, je možné připustit pouze tehdy, pokud je založeno na metodách a zásadách dostatečně spolehlivých z hlediska norem uznávaných mezinárodní vědeckou obcí. K tomu je třeba uvést – i když Soudnímu dvoru nepřísluší vyjadřovat se k této otázce, která spadá, jakožto posouzení skutkového stavu, do pravomoci vnitrostátního soudu – že spolehlivost takového zkoumání byla francouzskou a nizozemskou vládou, jakož i Komisí silně zpochybňována.
- 59 V každém případě se zdá, že dopad takového odborného posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, na soukromý život žadatele je nepřiměřený sledovanému cíli, jelikož závažnost zásahu do práva na respektování soukromého života, který představuje, nelze považovat za přiměřenou užitečnosti, kterou může případně mít pro posouzení skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95.
- 60 Zprvč zásah do soukromého života žadatele o mezinárodní ochranu, který představuje provedení a použití takového odborného posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, je totiž s ohledem na jeho povahu a účel obzvláště závažný.
- 61 Takové odborné posouzení je totiž založeno zejména na tom, že dotčená osoba podstoupí řadu psychologických testů, které mají určit zásadní prvek identity této osoby, který je součástí jeho osobní sféry, jelikož souvisí s intimními aspekty jejího života (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 7. listopadu 2013, X a další, C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 46, jakož i ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, body 52 a 69).
- 62 Za účelem posouzení závažnosti zásahu, který představuje provedení a použití takového odborného psychologického posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, je třeba zohlednit rovněž zásadu č. 18 ze zásad z Yogyakarty o uplatňování mezinárodní úpravy lidských práv ve vztahu k sexuální orientaci a genderové identitě, na kterou odkazují francouzská a nizozemská vláda a která mimo jiné upřesňuje, že nikdo nesmí být nucen podrobit se jakýmkoliv psychologickým testům na základě své sexuální orientace nebo genderové identity.
- 63 Z kombinace těchto skutečností vyplývá, že závažnost zásahu do soukromého života, který představuje provedení a použití takového odborného posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, jde nad rámec toho, co vyžaduje posouzení prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkajících se obav z pronásledování z důvodu jeho sexuální orientace nebo využití odborného psychologického posouzení, které má jiný účel než zjistit sexuální orientaci tohoto žadatele.
- 64 Z druhé je třeba připomenout, že takové odborné posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, spadá do posuzování skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95.
- 65 V této souvislosti nelze takové odborné posouzení považovat za nezbytné, pro účely potvrzení prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci, k rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu založené na obavě z pronásledování z důvodu této orientace.
- 66 K posouzení těchto prohlášení totiž může přispět provedení osobního pohovoru vedeného pracovníky rozhodujícího orgánu, jelikož jak čl. 13 odst. 3 písm. a) směrnice 2005/85, tak čl. 15 odst. 3 písm. a) směrnice 2013/32 stanoví, že členské státy zajistí, aby osoba, která pohovor vede, byla schopná zohlednit osobní okolnosti žádosti, přičemž tyto okolnosti zahrnují mimo jiné sexuální orientaci žadatele.
- 67 Obecněji z čl. 4 odst. 1 této směrnice vyplývá, že členské státy musí zajistit, aby měl rozhodující orgán pro plnění svých úkolů k dispozici přiměřené prostředky, jakož i pracovníky s odpovídající kvalifikací. Z toho vyplývá, že pracovníci tohoto orgánu musí mít mimo jiné odpovídající pravomoci k posouzení žádostí o mezinárodní ochranu, které jsou odůvodněny obavami z pronásledování z důvodu sexuální orientace.

- 68 Kromě toho z čl. 4 odst. 5 směrnice 2011/95 vyplývá, že uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele svou žádost doložit, prohlášení žadatele o jeho sexuální orientaci, která nejsou doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují důkazy, pokud jsou splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení, přičemž tyto podmínky odkazují zejména na soudržnost a hodnověrnost těchto prohlášení a vůbec nezmiňují provedení nebo použití odborného posouzení.
- 69 Kromě toho i za předpokladu, že by takové odborné posouzení na základě projektivních osobnostních testů, o jaké se jedná v původním řízení, mohlo přispět k tomu, že bude s určitou spolehlivostí určena sexuální orientace dotyčné osoby, z vyjádření předkládajícího soudu vyplývá, že závěry takového znaleckého posudku by pouze mohly poskytnout obraz o této sexuální orientaci. Tyto závěry mají tudíž v každém případě přibližnou povahu, a mají tedy pouze omezený význam pro posouzení prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu, zejména pokud, jako je tomu ve věci v původním řízení, tato prohlášení neobsahují rozpory.
- 70 Za těchto podmínek není nezbytné za účelem odpovědi na první otázku vyložit článek 4 směrnice 2011/95 i ve světle článku 1 Listiny.
- 71 Z výše uvedeného vyplývá, že na první otázku je třeba odpovědět tak, že článek 4 směrnice 2011/95 musí být ve světle článku 7 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby za účelem posouzení pravdivosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci bylo provedeno a použito takové odborné psychologické posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, jehož účelem je poskytnout na základě projektivních osobnostních testů obraz o sexuální orientaci tohoto žadatele.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgán odpovědný za posuzování žádostí o mezinárodní ochranu nebo soudy projedávající případně žalobu proti rozhodnutí tohoto orgánu nařídily v rámci posuzování skutečností a okolností týkajících se tvrzené sexuální orientace žadatele odborné posouzení, za předpokladu, že podmínky takového odborného posouzení jsou v souladu se základními právy zaručenými Listinou základních práv Evropské unie, že uvedený orgán a tyto soudy nezakládají své rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a že při posouzení prohlášení tohoto žadatele o jeho sexuální orientaci nejsou těmito závěry vázány.**

- 2) Článek 4 směrnice 2011/95 musí být ve světle článku 7 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby za účelem posouzení pravdivosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci bylo provedeno a použito takové odborné psychologické posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, jehož účelem je poskytnout na základě projektivních osobnostních testů obraz o sexuální orientaci tohoto žadatele.

Podpisy.